

над дітьми-сиротами. Традиційні інтернатні форми виховання, що позбавляють дітей індивідуальної уваги та сімейного тепла, демонструють свою неефективність, особливо у воєнний час. Випускники таких закладів часто виявляються абсолютно непідготовленими до самостійного життя, стикаючись із соціальною дезорієнтацією та психологічними проблемами. Вирішення цієї кризи потребує комплексного підходу, що поєднує: пріоритет сімейних форм виховання (усиновлення, прийомні сім'ї, опіка); створення ефективної системи психологічної реабілітації. Особливу увагу слід приділити дітям, які пережили подвійну травму – втрату батьків і жахіття війни. Їхнє майбутнє залежатиме від того, наскільки ефективно вдасться відновити систему опіки, зробивши її більш гнучкою та орієнтованою на інтереси кожної окремої дитини. Це не тільки питання соціальної політики, але й моральний обов'язок суспільства перед найбільш вразливою категорією.

Список використаних джерел

1. Діти війни. URL: <https://childrenofwar.gov.ua/>
2. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов для соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
3. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов для соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
4. Лисюк А.М Грабовська Г.М. Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування під час військових дій. Київ. 2022. С.5.

Марина Васильєва-Халатникова

доцент, кандидат педагогічних наук

доцент кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

м.Київ

ПЕРСПЕКТИВИ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ У РОБОТІ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ

Автор розглядає перспективи інклюзивного туризму у роботі фахівця соціальної роботи з різними клієнтськими групами. Визначає, що

інклюзивний туризм – вид рекреаційного туризму, розрахованого на людей з додатковими потребами (людей з інвалідністю, іноземних здобувачів вищої освіти, демобілізованих ветеранів ЗСУ, представників ЛГБТ+спільноти тощо). Найбільш сприятливим видом інклюзивного туризму є зелений (екологічний) туризм.

Ключові слова: *інклюзивність, інклюзія, інклюзивний туризм, фахівець соціальної роботи, клієнтські групи соціальної роботи, безбар'єрність, екотуризм.*

В умовах сучасного українського суспільства, інклюзивність – це перший крок на шляху досягнення мети – створення інклюзивного суспільства, яке дозволить всім дітям і дорослим, незалежно від статі, віку, етнічної приналежності, здібностей повноцінно брати участь в житті суспільства і робити свій внесок. Це підтримка та залучення всіх людей до усіх соціальних активностей, що супроводжується рівними можливостями, правами та доступом до ресурсів та допомоги. Це різноманітність та створення середовища, в якому поважають і цінують унікальні особливості, досвід та внесок кожної людини [1, с. 67-82].

Концепція інклюзивності походить корінням від принципів соціальної рівності та прав людини. Декларація про права людини ООН (1948 році), підкреслює права та свободи всіх людей, незалежно від їх раси, кольору, статі, мови, релігії, політичних та інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану чи інших статусів [7, с. 60-83]. В сучасній історії інклюзивність стала центральною темою в боротьбі з нерівністю та дискримінацією. Цінності інклюзивності – це визнання: різноманітності, рівності та справедливості, співробітництва, участі, спільності [6, с. 69].

Відтак, завдання Концепції інклюзивності полягають у:

- ✓ формуванні інклюзивного суспільства шляхом забезпечення рівних прав всіх його суб'єктів;
- ✓ підвищенні рівня інклюзивної культури в суспільстві шляхом формування соціальної, комунікативної толерантності (толерантної спільноти);
- ✓ забезпеченні архітектурної, інформаційної, освітньої та соціальної доступності суспільстві;
- ✓ продовженні впровадження інституційних змін, пов'язаних із забезпеченням інклюзивного суспільства;

✓ створенні безбар'єрного суспільства, яка буде адаптована до людей з інвалідністю, іноземних здобувачів вищої освіти, демобілізованих ветеранів ЗСУ тощо;

✓ сприянні поширенню інклюзивної культури в суспільстві [3].

Великого значення набуває інклюзивний туризм у роботі фахівця соціальної роботи з різними категоріями клієнтів. Інклюзивний туризм – вид рекреаційного туризму, розрахованого на людей з додатковими потребами (людей з інвалідністю, іноземних здобувачів вищої освіти, демобілізованих ветеранів ЗСУ тощо) [2,3].

Також, інклюзивний туризм – це форма туризму, яка включає в себе процес співпраці між різними учасниками сфери туризму, який дозволяє в доступності, включаючи мобільну, візуальну, слухову і когнітивну складові доступності, функціонувати незалежно, на рівних умовах з почуттям власної гідності через надання універсальних туристичних продуктів, послуг і середовища [4].

Інклюзивний туризм включає:

- ✓ безбар'єрність: інфраструктура;
- ✓ транспортне сполучення: повітряний, сухопутний і на морі, то й що підходить для всіх людей;
- ✓ висока якість послуг: підготовленість персоналом;
- ✓ розваги, виставки, атракціони: дозволяє усім брати участь у подіях;
- ✓ маркетинг, системи бронювання, вебсайти та послуги: інформація доступна для всіх людей [4].

Складність розвитку інклюзивного туризму в Україні полягає в наступних аспектах:

- ✓ неповнота нормативної бази;
- ✓ відсутність системи методичного супроводу;
- ✓ відсутність системи підготовки інструкторів фахівців по роботі в даному сегменті туризму.

Перспективними напрямками розвитку інклюзивного туризму у роботі фахівця соціальної роботи з різними клієнтськими групами є:

- ✓ лікувально-оздоровчий;
- ✓ культурно-пізнавальний;
- ✓ сімейний;
- ✓ зелений(екологічний);
- ✓ самодіяльний.

Найбільш сприятливим видом інклюзивного туризму є зелений (екологічний) туризм. Екотуризм – це подорожі та відвідування належним чином збережених природних територій, представлених у всьому світі зазвичай національними та природними картами, резерватами та іншими типами природних територій, що охороняються. Зелений (екологічний туризм) – це туризм, який передбачає необмежено тривале підтримання ресурсів, на яких базується. Екотуризм (екотури) – це туризм, що поєднує відпочинок та екологічну освіту [5].

Розглядаючи перспективи інклюзивного туризму у роботі фахівця соціальної роботи з різними клієнтськими групами можна визначити: реабілітаційний потенціал, оздоровлення, комунікативне середовище, пізнавальний простір.

Список використаних джерел:

1. Васильєва-Халатникова М.О. Педагогічні умови та особливості організації соціокультурного середовища інклюзії у закладі загальної середньої освіти для дитини з інвалідністю // *Advanced trends of the modern development of psychology and pedagogy in European countries: Collective monograph*. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. Р. 67 – 82.
2. Доступність об'єктів соціокультурної інфраструктури для дітей та молоді з особливими освітніми потребами: навч.-метод. довід. / О.О. Кравченко, М.С. Міщенко, І. Г. Резніченко, К. О. Чупіна та ін. Умань: Візаві, 2020. 153 с.
3. Інклюзивний туризм: навч.-метод. посіб. / І.Г. Резніченко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2023. 204 с.
4. Інклюзивні історико-культурні туристичні маршрути: навч.- метод. довідник / кол. авт.: О. О. Кравченко, М. С. Міщенко, М. О. Скочко та ін. Умань: ЦП Компринт, 2021. 75 с.
5. Інклюзивно-реабілітаційний туризм. URL: https://www.sgpinfo.org.ua/sites/default/files/pdf/inklyuzyvnyy_turyzm_.pdf.
6. Інклюзивна освіта. Навчально-методичний посібник; /уклад. Ірина Новик/. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка. 2023 р. 236 с.
7. Чернуха Н.М., Васильєва-Халатникова М.О., Співак Я.О., Токарчук Л.В. Інклюзивна освіта: міжнародний досвід та українські реалії // *Topical issues of pedagogy: Collective monograph*. Edizioni Magi, Roma, Italia, 2019. Р. 60–83.